

Kindcentrum De Samenstroom

Ondersteuningsprofiel

Opgesteld door het Multidisciplinair team
Versie: juni 2026

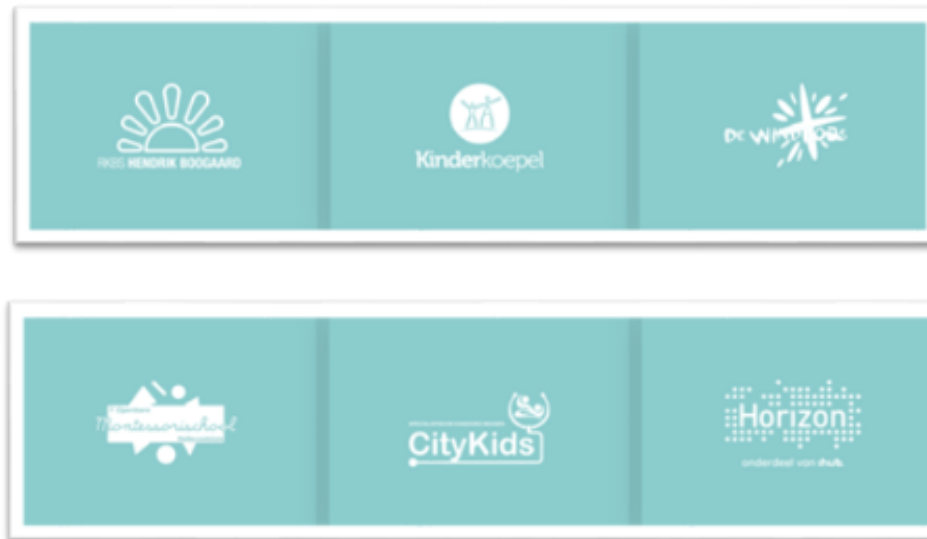
Inhoudsopgave

INLEIDING	4
MISSIE KINDCENTRUM DE SAMENSTROOM	6
WIE ZIJN WIJ?	6
ONZE PARTNERS	9
HET MDT	13
BINNEN KC DE SAMENSTROOM	14
GEZAMENLIJKE ONTWIKKELLIJN	16
DOORGAANDE ONTWIKKELLIJN 0-13.....	17
SOCIAAL-EMOTIONELE ONTWIKKELING.....	18
LEERONTWIKKELING	20
FYSIEKE ONTWIKKELING	24
ZELFSTANDIGHEID EN ZELFREDZAAMHEID	26
BIJLAGE 1. DOORGAANDE ONTWIKKELLIJN PEUTERS - KLEUTERS.....	28
INLEIDING.....	29
OVERZICHT OVEREENKOMSTEN, VERSCHILLEN EN CONCLUSIE.....	30
DOMEIN TAAL	32
DOMEIN REKENEN.....	34
DOMEIN MOTORIEK	37
DOMEIN SOCIAAL EMOTIONEEL.....	38
ZELFBEELD EN SOCIAAL GEDRAG	38

Inleiding

Kindcentrum De Samenstroom staat voor onderwijs, opvang en zorg. We beschrijven in dit profiel het ondersteuningsaanbod voor het gehele Kindcentrum. In dit profiel beschrijven we hoe de huidige ondersteuning binnen het Kindcentrum eruitziet. Dit alles in samenwerking met onze partners, zoals het schoolmaatschappelijk werk, CJG Rijnmond en het samenwerkingsverband Onderwijscollectief VPR. Vanuit een gezamenlijke visie kijken we op welke manier we dit in alle organisaties vormgeven. Hiermee beogen we elk kind passend onderwijs en passende opvang en zorg te bieden. Dit ondersteuningsplan wordt elk schooljaar opnieuw vastgesteld.

Middels doorlopende leerlijnen van 0 tot 13 jaar proberen we de ontwikkeling van elk kind in elke leeftijdsfase te zien en te stimuleren. Onderwijs, opvang en (gezondheids)zorg zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden en van even groot belang. De ontwikkeling van een kind start niet bij de start van het onderwijs, maar al bij de geboorte. Hier leveren de opvang en zorg dus al direct een grote bijdrage aan, waardoor verbinding van deze facetten bijdraagt aan het passende resultaat. Met oog op de verandering richting inclusiever onderwijs ligt de uitdaging om *ieder kind* zich te kunnen laten ontwikkelen.

“Het vergroten van ontwikkelingskansen en het bevorderen van kansengelijkheid voor alle kinderen van 0-13 jaar in hun eigen woon- en leefomgeving.”

Missie Kindcentrum De Samenstroom

Binnen Kindcentrum de Samenstroom werken wij, als partners, intensief samen om bovenstaande missie te verwezenlijken. Dit doen we vanuit de visie dat partners met elkaar verantwoordelijk is voor het welbevinden en de ontwikkeling van ieder kind. Wij delen onze kwaliteiten en expertise met elkaar, om zodoende het inclusieve beleid en een inclusieve cultuur mogelijk te maken. Dit doen we mede vanuit het opgezette multidisciplinaire team (MDT). Iedere organisatie is in dit team vertegenwoordigd. Niet alleen de kwaliteitscoördinatoren van de scholen en de gedragswetenschappers vanuit Citykids, de Kinderkoepel en de Voorziening Jonge Kind nemen hieraan deel. Maar ook leden vanuit de directie (in het kader van de korte lijnen op beleidsniveau) en betrokken externen zoals schoolmaatschappelijk werk, CJG Rijnmond en het Samenwerkingsverband. Het MDT houdt zich onder andere bezig met het meedenken, opzetten, evalueren en borgen van de verschillende geformuleerde doelen op gebied van beleid geldend voor het hele Kindcentrum. In dit ondersteuningsprofiel is de basis en extra ondersteuning beschreven die ons Kindcentrum biedt op de volgende onderdelen:

- **Sociaal emotionele ontwikkeling en gedragsondersteuning:** dit omvat bijvoorbeeld ondersteuning met betrekking tot (faal)angst, teruggetrokkenheid, zelfvertrouwen, weerbaarheid, positie in de groep, contactname, het onderhouden van contact en aangaan van relaties, invoelen van emoties, of vragen met betrekking tot bepaald gedrag.
- **Leer- en ontwikkelingsondersteuning:** dit omvat de ondersteuning met betrekking tot onder andere de intelligentie, een eventuele leerachterstand, algemene ontwikkelingsvragen, taalhulpvragen, een ontwikkelingsvoorsprong, dyslexie, dyscalculie, taal- / lees- en rekenproblematieken, of bijvoorbeeld vragen specifiek met betrekking tot het jonge kind.
- **Fysiek en medische ondersteuning:** dit omvat ondersteuning met betrekking tot gehoor, zicht, spraak en motoriek.
- **Zelfstandigheid en zelfredzaamheid ondersteuning:** dit omvat ondersteuning met betrekking tot zelfstandig werken, zelfredzaamheid, structureren, inzicht en concentratie.

De **basisondersteuning** is het ondersteuningsaanbod dat structureel beschikbaar is voor alle leerlingen binnen het Kindcentrum. De basisondersteuning bestaat uit een ondersteuningsstructuur waarin preventieve en curatieve interventies opgenomen zijn. De **extra ondersteuning** is de ondersteuning die extra geboden kan worden naast de basisondersteuning. Denk bijvoorbeeld aan:

- Het gebruik maken van bovenschoolse expertise, zoals een Schoolbegeleider of een Begeleider Passend Onderwijs (vanuit het Samenwerkingsverband).
- Het inzetten van Ambulant Begeleiders, bijvoorbeeld vanuit cluster 2 (spraak-taal), cluster 3 (leren) of cluster 4 (gedrag).
- Zorgondersteuners die door ouders worden ingezet, zoals: logopedist, fysiotherapeut of ergotherapeut.

Wie zijn wij?

De Kinderkoepel

De Kinderkoepel biedt binnen het Kindcentrum verantwoorde, kindgerichte opvang voor kinderen van 0 tot 12 jaar. De Kinderkoepel ziet zichzelf als partner van ouders in de opvoeding en dragen bij aan de ontwikkeling van ieder kind vanuit veiligheid, vertrouwen en kindvolgend werken. De Kinderkoepel biedt kinderen een warme, veilige en rijke leeromgeving waarin zij kunnen spelen, bewegen, ontdekken en opgroeien tot zelfstandige en zelfbewuste individuen. Onze pedagogisch medewerkers werken met een sensitieve responsieve houding en sluiten aan bij de behoeften, interesses en ontwikkeling van elk kind.

Binnen de Kinderkoepel wordt gewerkt met de gecertificeerde educatieve methode Piramide en wordt de ontwikkeling van peuters systematisch gevolgd middels het PeuterPlusPlan. Er wordt grote waarde gehecht aan samenwerking met ouders, scholen en partners in de jeugdketen, zodat we samen een doorgaande ontwikkellijn creëren. De Kinderkoepel onderscheidt zich door deskundigheid, samenwerking en een sterke focus op pedagogische kwaliteit. Er wordt een continue ontwikkeling nagestreefd middels coaching, opleidingen en een digitale leeromgeving voor medewerkers. Het doel is om kinderen een eerlijke kans te bieden om op te groeien met zelfvertrouwen, veiligheid en plezier.

Citykids

Citykids is een organisatie die binnen het Kindcentrum zorg, begeleiding en behandeling biedt aan kinderen met een ontwikkelingszorgvraag. Op locatie de Samenstroom biedt Citykids behandeling aan kinderen met een autismespectrumstoornis en/of ontwikkelingsachterstand, evenals aan kinderen bij wie dit vermoed wordt. In de dagelijkse behandeling staat het stimuleren van de ontwikkeling en het vergroten van de zelfredzaamheid centraal. In een gestructureerde, veilige en voorspelbare omgeving wordt gewerkt met methodes als 'Geef me de 5' en 'Ervaar het maar', zodat kinderen in hun eigen tempo kunnen groeien. De visie van CityKids is dat ieder kind met een beperking of zorgvraag recht heeft op een volwaardige plek in de samenleving, waardoor samen met de omgeving de best mogelijke zorg geboden wordt.

VJK

De Voorziening Jonge Kind-Voorne (VJK-Voorne) is een kleutergroep (groep 1-2) met een gespecialiseerde onderwijs- en zorgsetting voor leerlingen van 4-7 jaar oud. Bij leerlingen die geplaatst worden op de VJK-Voorne groep is er onduidelijkheid over welk onderwijsperspectief passend is. Deze leerlingen zijn vastgelopen binnen het reguliere onderwijs (peuterspeelzaal/basisschool) of op de kinderopvang, met geregeld onderliggend een ontwikkelingsachterstand en/of complexe ontwikkelingsproblematiek. Op de VJK-Voorne wordt nauw, intensief en niet vrijblijvend gewerkt met ouders. Er is veel samenwerking met hen, wat zich uit in bijvoorbeeld huisbezoeken, opvoedingsondersteuning, informatiebijeenkomsten en ouder-kind activiteiten. Aan het einde van een plaatsing op de VJK-Voorne stroomt de leerling uit naar een passende onderwijs- of behandelplek. Er wordt gestreefd naar een kortdurend (één jaar) traject bij de VJK-Voorne.

In het Kindcentrum zijn drie scholen gehuisvest: de Hendrik Boogaardschool, de Montessorischool en SBO de Windroos.

De **Hendrik Boogaardschool** is een veilige, uitdagende leeromgeving, om samen met vertrouwen zelfstandig te worden. Op de Hendrik Boogaardschool is het een belangrijke waarde dat elk mens zich verbonden voelt met andere mensen. Er is een positieve blik op de toekomst en er wordt niet buitengesloten. Iedereen is welkom!

Dat betekent concreet dat de Hendrik Boogaardschool zich richt op het beantwoorden van de volgende vraag: “Hoe kunnen wij dit kind, in deze groep/unit, met deze professional verbinden met anderen en met de leerstof, passend bij zijn of haar ontwikkeling?” Daarbij gaat het om dat wat het kind kan. We ondersteunen waar nodig en stimuleren zelfstandigheid waar mogelijk. Kinderen ontwikkelen zich in contact met anderen. Ofwel: eerst werken aan de relatie en dan volgt de prestatie.

De **Montessorischool** biedt eigentijds basisonderwijs dat is geworteld in het pedagogisch montessoriconcept van Maria Montessori. De leerlingen worden voorbereid op een passende vorm van voortgezet onderwijs en begeleid in hun ontwikkeling tot zelfstandige, verantwoordelijke en nieuwsgierige mensen. Het onderwijs op de Montessorischool is georganiseerd in drie units met meerdere leerjaren, waarin teams van professionals gezamenlijk verantwoordelijk zijn voor het leerproces. De leidende gedachte in het handelen hier is: *‘Leer mij het zelf te doen’*, waarbij kinderen binnen duidelijke kaders werken aan eigen leerdoelen. Er worden veilige, rijke en voorbereide leeromgevingen gecreëerd die uitnodigen tot samenwerken, kritisch denken en probleemoplossend handelen. Moderne methodes worden doelgericht ingezet en versterkt met montessorimaterialen. Momenteel werkt de Montessorischool aan het herijken van de visie en wordt geïnvesteerd in verdere professionalisering via montessoriopleidingen voor teamleden en leidinggevenden.

SBO De Windroos is een school voor speciaal basisonderwijs binnen het bestuur Edumare. Hier wordt onderwijs geboden aan kinderen van 4 tot en met 13 jaar met een ontwikkelingsachterstand op cognitief en/of sociaal-emotioneel gebied. De leerlingen stromen in vanuit het regulier basisonderwijs, een (medisch) kinderdagverblijf, peuterspeelzaal of een behandel- en onderwijsgroep. Op SBO De Windroos staan de specifieke behoeften van een kind centraal, waar in het reguliere basisonderwijs soms onvoldoende aan tegemoet gekomen kan worden. Leerlingen krijgen de aandacht en begeleiding die ze nodig hebben om zich optimaal te ontwikkelen. Zoals de onderzoeker Geary (2008) zegt: "Leren gaat niet vanzelf." Ondersteund door wetenschappelijke inzichten, zoals de theorie van Sweller, weten we dat alle hersenen op dezelfde manier leren. Dit geeft SBO De Windroos het vertrouwen dat met de juiste ondersteuning het kind het beste uit zichzelf kan halen. Er worden hoge verwachtingen gesteld aan de leerlingen, zowel op het gebied van leren als op sociaal-emotioneel vlak. Het doel van SBO De Windroos is om ieder kind de beste kansen te geven. Met als uitgangspunt het behalen van de onderwijsdoelen (1F), zodat de leerling (na groep 8) de overstap kan maken naar regulier (voortgezet) onderwijs.

Onze partners

Het Centrum voor Jeugd en Gezin alsmede Kwadraad (Maatschappelijk Werk) zijn beiden partners in ons Kindcentrum die onderdeel uitmaken van de basiszorg die binnen het onderwijs, de zorg en opvang geboden wordt. Daarnaast wordt vanuit de scholen nauw samengewerkt met Samenwerkingsverband Onderwijscollectief VPR, die de zorgteams kan ondersteunen en waar nodig kan helpen bij opschaling van zorg.

In de regio Rotterdam Rijnmond voert organisatie CJG Rijnmond de (gemeentelijke) Jeugdgezondheidszorg taken uit. De Jeugdgezondheidszorg (de JGZ) is er voor alle kinderen, jongeren en hun (aanstaande) ouders/opvoeders. De ouders kunnen bij de JGZ terecht voor (gratis) advies, voorlichting en ondersteuning bij gezond opgroeien en opvoeden. Ook geeft de JGZ vaccinaties en volgen ze op verschillende momenten de ontwikkeling van -9 maanden (al tijdens de zwangerschap) tot de leeftijd van 18 jaar. Dat doet de JGZ op school, thuis, via (beeld)bellen of op een van de CJG-locaties.

Hoe zie je als ouder het verschil tussen gezonde en ongezonde spanning? Welke sport past bij je kind? Wat moet je doen als je kind wordt gepest, of als je kind zelf pest? Allemaal vragen waar de JGZ-professionals bij kunnen helpen. Door te adviseren, ondersteunen en mee te denken. Samen met ouders zoeken ze naar een antwoord of naar de juiste deskundige die hen verder kan helpen. Zo maken ze met de ouder en/of jeugdige gezond en veilig opgroeien mogelijk. Tijdens de basisschool periode biedt de JGZ contactmomenten aan ouders en scholen.

De jeugdverpleegkundige op school

Aan iedere school is een jeugdverpleegkundige verbonden, waar de ouder en school altijd vragen aan kan stellen. Bijvoorbeeld over voeding, beweging, slapen, luisteren of (faal)angst.

Het zorgteam

Het zorgteam bestaat uit verschillende deskundigen die verbonden zijn aan de scholen. Samen bespreken zij leerlingen. Afhankelijk van de vraag kan school de jeugdverpleegkundige of de jeugdarts van het CJG uitnodigen om deel te nemen aan het zorgteam. Hiervan wordt de ouder altijd op de hoogte gebracht. Het CJG heeft hiermee ook een linking-pin functie: door de jeugdarts kan namelijk ook de route tot specialistische zorg worden opgestart. Leerlingen worden uitgenodigd voor een consult, waarbij ook kinderen die geen (reguliere) school bezoeken in beeld komen.

CJG Rijnmond: ondersteuning bij de grootste opgave in een mensenleven

De jeugdartsen, jeugdverpleegkundigen, (dokters)assistenten, (ortho)pedagogen en andere deskundigen staan voor alle gezinnen klaar. Wil je meer weten over CJG Rijnmond, wat je kunt verwachten van de afspraken of om een andere reden contact opnemen? Kijk dan op cigrijnmond.nl. Ook vind je hier een overzicht van gratis webinars en (online) cursussen die gegeven worden, zoals Praten met je kind, Mediaopvoeding, Positief opvoeden en nog veel meer.

Vanuit Kwadraad is er een team van schoolmaatschappelijk werkers die werkzaam zijn op alle scholen in onze regio Voorne aan Zee. Het schoolmaatschappelijk werk (smw) is een vorm van laagdrempelige en kortdurende hulpverlening aan kinderen en hun ouders. Aan kinderen wordt de hulpverlening geboden in de vorm van kindgesprekken waarin er aan de hand van verschillende werkvormen wordt gesproken over de zaken die voor hen belangrijk zijn. Hierbij kan gedacht worden aan bijvoorbeeld het herkennen en (leren) omgaan met emoties, zorgen rondom scheiding van ouders en lichte problematiek rondom zelfbeeld. Aan ouders wordt ondersteuning geboden op het gebied van opvoedvragen, sociaal emotionele ontwikkeling en ook scheidingsproblematiek.

Daarnaast is de SMW-er in Voorne aan Zee ook verbonden aan het sociaal gebiedsteam (wijkteam). Hierdoor zijn ook zij een zogeheten 'linking-pin' tussen het sociaal gebiedsteam, thuis en school. Bij een meer complexe hulpvraag kan dan een compleet beeld worden gemaakt door de SMW-er met de informatie vanuit ouders én school, en kan op deze manier de hulpvraag snel worden doorgezet naar het sociaal gebiedsteam en de daaronder vallende (meer specialistische) hulpverlening organisaties.

Alle kinderen verdienen een zo passend mogelijke plek in het onderwijs. Onderwijs dat leerlingen uitdaagt, dat uitgaat van hun mogelijkheden en rekening houdt met hun beperking. Sinds 1 augustus 2014 hebben scholen een zorgplicht. Dit betekent dat alle leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben een passende plek moeten krijgen. Dit geldt voor kinderen die op school zitten en kinderen die worden aangemeld. Passend onderwijs moet ervoor zorgen dat elk kind het beste uit zichzelf haalt waardoor er geen leerlingen meer thuis zitten en zij op het juiste niveau onderwijs krijgen. Om ervoor te zorgen dat er voor alle leerlingen passend onderwijs is, werken scholen samen in een samenwerkingsverband passend onderwijs. Alle scholen zijn hier verplicht bij aangesloten. Samen maken zij een ondersteuningsplan. Bij het Onderwijscollectief Voorne-Putten Rozenburg zijn alle scholen in het (speciaal) primair en voortgezet onderwijs op het eiland Voorne-Putten en Rozenburg aangesloten. Met elkaar streven we naar de juiste ondersteuning voor elk kind!

Samen sturen op ijzersterk passend onderwijs kan alleen als het samenwerkingsverband, de schoolbesturen en scholen goed samenwerken en dit doen vanuit dezelfde ambities. Aan elke school is daarom een schoolbegeleider verbonden die de scholen waar nodig ondersteunt bij (zorg)vraagstukken. Door samen de beginsituatie onder de loep te nemen (waaronder het basisaanbod/ de basisaanpak), en te bespreken wat er nodig is voor een kind (of klas) om verder tot ontwikkeling te komen, bepalen we samen wat de volgende stap is. Ouders worden altijd actief bij zo'n proces betrokken. Deze 'opschaling' van zorg is mooi weergegeven in onderstaande praatplaat. Daarnaast geldt specifiek voor Kindcentrum De Samenstroom dat vanuit Onderwijscollectief VPR ook iemand verbonden is aan het MDT. Zo blijven alle partijen op de hoogte van elkaars ontwikkelingen en trends, maar zijn ook de lijnen kort wanneer er casusbesprekingen zijn en/of extra ondersteuning nodig is.

onderwijs dat past!

Het MDT

Het MDT probeert een actieve bijdrage te leveren in het nastreven van de gezamenlijke missie van het Kindcentrum. Er wordt gewerkt met doelstellingen die afgestemd zijn op het jaarplan.

Binnen het MDT is elke organisatie vanuit het Kindcentrum vertegenwoordigd: de kwaliteitscoördinatoren van de scholen, de gedragswetenschappers vanuit Citykids, de Kinderkoepel en de Voorziening Jonge Kind, leden vanuit de directie, en betrokken externen zoals schoolmaatschappelijk werk, CJG Rijnmond en het Samenwerkingsverband. Het MDT stelt o.a. zich ten doel om goed zicht te hebben op de soort ondersteuningsvragen die kinderen in Kindcentrum De Samenstroom hebben. Om zodoende tot een (meer) preventieve en gezamenlijke aanpak te komen, en bij te dragen aan een klimaat waarin handelingsverlegenheid wordt voorkomen en inclusie wordt bevorderd. Het MDT stelt zich dan ook ten doel om als professioneel en lerend team met elkaar kennis en vaardigheden te vergroten, en de werkwijze (in doorgaande lijnen) op elkaar af te stemmen. Tot slot is er binnen het MDT ruimte voor het bespreken van casuïstiek.

We versterken het potentieel van kinderen én van medewerkers door ons te verbinden aan elkaar. Samen bouwen we aan een Kindcentrum waarin zowel de kinderen als de medewerkers ruimte en uitdaging ervaren om te leren en ontwikkelen. Binnen de bestaande overlegstructuur beogen we alle kinderen in beeld te houden en nemen we onze verantwoordelijkheid met en voor elkaar. Denk hierbij aan groepsbesprekingen, teambesprekingen, leerteams, etc. Door deze verregerende samenwerking ondersteunen we elkaar, worden we samen sterker, en bieden we de kinderen (en hun ouders) één vertrouwde, veilige en uitdagende plek met persoonlijke aandacht.

Binnen KC de Samenstroom

De leidende principes kleuren de gezamenlijke ontwikkeling

Kindcentrum De Samenstroom

Onze 4 leidende principes zijn:

- 1. Bij ons voelen kinderen, ouders en teamleden zich welkom. We bieden een veilige en vertrouwde omgeving met duidelijke afspraken vanuit een gedeelde pedagogische visie.
- 2. We zijn trots op ons kindcentrum en werken samen aan een goed aanbod voor elk kind. Samenwerking is hiervoor van groot belang en ouders spelen hierbij een belangrijke rol.
- 3. We bouwen aan de toekomst van de kinderen, waarbij we streven naar hun welbevinden en ontwikkeling. Kinderen krijgen de ondersteuning die ze nodig hebben om zich optimaal te kunnen ontwikkelen.
- 4. Door samen te werken en van elkaar te leren, creëren we goede ontwikkelingskansen voor kinderen en professionals. In onze samenwerking streven we naar elke dag een stapje beter.

Gezamenlijke gedragsafspraken binnen het Kindcentrum helpen om onze leidende principes zichtbaar en voelbaar te maken in het gedrag van zowel de kinderen als van onszelf als professionals.

Kindcentrum De Samenstroom

Met een woord of een gebaar begroet iedereen elkaar.

We wandelen in de gang, dat weten we allang.

Wees aardig en beleefd, zodat je het goede voorbeeld geeft.

We zeggen het als iets beter kan, daar leren we allemaal van.

Kun je het even niet alleen, dan zijn er anderen om je heen.

We benutten alle tijd, om te werken aan zelfstandigheid (dus kom je de Samenstroom binnen, gaan we gelijk beginnen).

We ruimen alle spullen op, een nette Samenstroom is top.

Gezamenlijke ontwikkellijn

Vanuit een behoefte aan gezamenlijkheid, en met oog op inclusiever onderwijs, is een gezamenlijke ontwikkellijn 0-13 jaar vastgesteld. Hierin staat in grote lijnen staat benoemd wat de kinderen in de verschillende fasen leren en hoe wij ze dit binnen het Kindcentrum aanbieden.

De doorgaande ontwikkellijn is vastgesteld op de volgende ontwikkelingsgebieden:

- Sociaal-emotionele ontwikkeling
- Leerontwikkeling
- Fysieke ontwikkeling
- Zelfstandigheid en zelfredzaamheid

Het onderscheid wordt gemaakt tussen **basisondersteuning** (wat is voor alle kinderen helpend en beschikbaar in de groep?) en **extra ondersteuning** (wat is helpend en beschikbaar voor kinderen met meer specifieke onderwijsbehoeften, zowel binnen als buiten de groep?). Bij het opstellen van de ontwikkellijn is uitgegaan van de basisbehoeften van ieder kind (autonomie, relatie en competentie), met als algemene uitgangspunten vanuit de organisaties:

- Evidence informed werken
- 4D cyclus: Data, duiden, doelen en doen
- Beleid wordt vastgelegd en geborgd in kwaliteitskaarten
- Ontwikkelen op basis van beïnvloeding van de context
- Medewerkers die: observeren, signaleren, registreren, administreren, evalueren en ondersteunen

Daarbij hebben alle partners binnen het Kindcentrum enkele algemene afspraken met elkaar gemaakt, als het gaat om afstemming van de inhoud en het aanbod, zodat een goede doorgaande lijn geboden kan worden aan alle kinderen die doorstromen naar een onderwijsvoorziening. Denk hierbij aan:

- Er worden minimaal 3 kringmomenten voorbereid en uitgevoerd passend bij het thema.
 - De cijfers en blokletters die worden aangeboden in de methode Pennestreken dienen als basis voor de activiteiten (werkbladen) die door de kinderen worden uitgevoerd.
 - Bij het schrijven/ tekenen van letters stuurt de begeleider op de schrijfrichting van links naar rechts en de goede schrijfbeweging van de letter of het cijfer.
 - Er wordt geoefend met het goed schrijven van de eigen naam, en de begeleider stuurt op een goede pengreep.
 - Indien van toepassing bij mogelijke overgang naar groep 3: inzetten rekenrekje, en aanbod BOUW! (i.s.m. SBO De Windroos)
-
- Er wordt zoveel mogelijk gewerkt aan schoolse vaardigheden m.b.v. ontwikkelingsmateriaal en/ of speelgoed.
 - Kinderen zijn in principe zindelijk als zij naar een onderwijssetting gaan.
 - Indien er problemen zijn op motorisch gebied: overleg met SBO De Windroos i.v.m. mogelijkheid meekijken kinderoefentherapeut (inzet schrijfhulpmiddel).

Nog onderzocht wordt of het gebruik van klankgebaren/ BOUW! van meerwaarde kan zijn en/of uitgevoerd kan worden in Kinderkoepel en/of Citykids.

Doorgaande ontwikkelijn 0-13

	Sociaal-emotionele ontwikkeling	
	Kinderen leren:	Wij bieden:
0 – 4	• Emoties herkennen (bij zichzelf en een ander) en uiten • Omgaan met anderen in sociale situaties (samen zijn) • Delen • Opkomen voor zichzelf • Vertrouwen hebben in zichzelf en de ander	Basisondersteuning • Gedragsafspraken in KC de Samenstroom • Vaste dagstructuur en routines: - Dagritmekaarten - Overgangsliedjes • Vaste pedagogisch medewerker op de groep om emotionele veiligheid te bieden • Rijke speel-leeromgeving • Positieve benadering en benoemen van emoties, middels: - Boeken - Emotiekaartjes • Ondersteunende gebaren • VVE-methode voor sociaal-emotionele ontwikkeling • Kleine groepsactiviteiten en kringmomenten gericht op samen spelen en delen • Oudergesprekken en thuisoefeningen
		Extra ondersteuning • Extra individuele aandacht bij hechtingsproblematiek • Opschaling bij zorg naar IB/ SWV/ MDT (zorgoverleg en handelingsplan) • Samenwerking met externe zorgpartners - IVH Integrale vroeghulp - CJG

4 - 6	• Emoties herkennen, begrijpen en ermee omgaan • Omgaan met regels en rollen binnen sociale interacties (samen spelen) • Omgaan met conflicten	Basisondersteuning • Warme overdracht bij overstap • Gedragsafspraken in KC de Samenstroom • Vaste stamgroep om emotionele veiligheid te bieden • Rijke speel-leeromgeving • Zicht op ontwikkeling houden vanuit leerlingvolgsysteem, en middels groepsbesprekingen en teambesprekingen • Vaste dagstructuur en routines: - Dagritmekaarten - Overgangsliedjes - Planbord • Oudergesprekken en thuisoefeningen • Mogelijkheid inzet specialisten gedrag
		Extra ondersteuning • Opschaling bij zorg naar IB/KC/GW/ SWV (zorgoverleg en handelingsplan) • Samenwerking met externe zorgpartners - CJG - SMW - (S)GGZ - Impulsklas

6 – 9	• Emoties beheersen • Omgaan met frustratie en tegenslagen • Omgaan met regels en rollen binnen sociale situaties en interacties (groepsinteractie en samenwerken) • Begrijpen van andere perspectieven.	Basisondersteuning • Preventieve aanpak met een methode sociaal emotionele ontwikkeling • Training en professionalisering, • Vaste stamgroep om emotionele veiligheid te bieden • Vaste dagstructuur, routines en duidelijke regels • Preventieve aanpak met de methode
9 – 12	• Omgaan met veranderingen lichaam en emoties • Omgaan met behoefte aan onafhankelijkheid van ouders/verzorgers en/of leerkrachten.	Basisondersteuning • Basisgroep/ stamgroep • Dagplanning • Ruimte ingericht passend bij de fysieke omgeving. • Oudergesprekken.

	Leerontwikkeling	
	Kinderen leren:	Wij bieden:
0 - 4	• Herkennen objecten en mensen: kinderen leren spullen en mensen herkennen en snappen waar je iets voor gebruikt. • Ontwikkeling van taalbegrip en woordenschat • Spelenderwijs kennismaken met kleuren, vormen en cijfers	Basisondersteuning • Dagelijks voorlezen • Aanbieden van liedjes en versjes • Ontwikkelingsmateriaal afgestemd op thema's • Rijke speel-leeromgeving • Gezamenlijke thema's in de onderbouw (werkgroep) • VVE-methode voor leerontwikkeling • Oudergesprekken en thuisoefeningen

	• Communicatieve vaardigheden: luisteren, spreken, vragen stellen	Extra ondersteuning • Opschaling bij zorg naar IB/ SWV/ MDT (zorgoverleg en handelingsplan) • Samenwerking met externe zorgpartners - Logopedie - Stichting PUSH - VVE-verrijking
4 - 6	• Eenvoudige rekenkundige vaardigheden (getalbegrip, tellen, maten, vormen en structuren) • Taalregels gebruiken in taal (werkwoorden en grammatica) • Ontluikende geletterdheid (geschreven taal gaat rol spelen)	Basisondersteuning • Warme overdracht • Instructiemodel (binnen onderwijs middels EDI) • Gezamenlijke thema's in de onderbouw (werkgroep) • Rijke speel-leeromgeving • Systeem ten behoeve van de organisatie van leermiddelen en evaluatiemomenten passend bij de doelgroep • Zicht op ontwikkeling houden vanuit leerlingvolgsysteem, en middels groepsbesprekingen en teambesprekingen • Een passend en dekkend aanbod voor de basisvakken (rekenen, taalverzorging, technisch lezen en begrijpend lezen) in een doorgaande lijn • Voldoende leertijd voor de basisvakken (rekenen, taalverzorging, technisch lezen en begrijpend lezen)
		Extra ondersteuning • Opschaling bij zorg naar IB/ SWV/ MDT (zorgoverleg en handelingsplan) • Samenwerking met externe zorgpartners - Logopedie - Stichting PUSH

6 - 12	• Concreet handelend rekenen • Creatief gebruiken taal (nadenken over taal) • Aanvankelijk lezen (op een vlot tempo eenvoudige woorden correct hardop lezen)	Basisondersteuning • Warme overdracht • Instructiemodel (binnen onderwijs middels EDI) • Rijke speel-leeromgeving • Systeem ten behoeve van de organisatie van leermiddelen en evaluatiemomenten passend bij de doelgroep • Zicht op ontwikkeling houden vanuit leerlingvolgsysteem, en middels groepsbesprekingen en teambesprekingen • Een passend en dekkend aanbod voor de basisvakken (rekenen, taalverzorging, technisch lezen en begrijpend lezen) in een doorgaande lijn • Voldoende leertijd voor de basisvakken (rekenen, taalverzorging, technisch lezen en begrijpend lezen) Extra ondersteuning • Opschaling bij zorg naar IB/KC/GW/ SWV (zorgoverleg en handelingsplan) • Samenwerking met externen/ partners: - Dyslexiebehandelaar - Logopedie - Gespecialiseerd onderwijs - Vooruitwerklab - Plusklas - Buiten Kaders - Masterclass
	• Rekenstrategieën toepassen in abstracte situaties	Basisondersteuning • Evidence informed werken, beleid vastgelegd in kwaliteitskaarten.

	• Abstract gebruiken taal • Conclusies trekken Voortgezet technisch lezen (vloeiend en vlot lezen waarbij in 1 oogopslag woorden en zinnen worden herkend)	• Didactische model EDI. • Werken met 4D model, keuzes op basis van beïnvloedbare onderwijskenmerken. • IEP, zicht op ontwikkeling. • Basisgroepen in jaarklassensysteem. • Groepsbespreking met KCer • Dekkend curriculum. • Doorgaande lijn in aanbod.
--	--	--

	Fysieke ontwikkeling	
	Kinderen leren:	Wij bieden:
0 - 4	- Bewegen: kruipen, lopen, klimmen, rennen, gooien, vangen - Ontwikkeling fijne motoriek: blokjes stapelen, tekenen, knippen - Zindelijk worden	Basisondersteuning - Dagelijkse beweegmomenten binnen en buiten - Ontwikkelingsmaterialen gericht op de motoriek - Zindelijkheidstraining - Rijke speel- en leeromgeving die uitnodigt tot bewegen
		Extra ondersteuning - Opschaling bij zorg naar IB/KC/GW/ SWV (zorgoverleg en handelingsplan) - Samenwerking met externen bij motorische achterstanden - CJG - Kinderroefentherapeut (fysio) - Rijndam
4 - 6	- Zichzelf aankleden - Bewegen: grove en fijne motoriek (tekenen, knippen en sportieve activiteiten)	Basisondersteuning - Warme overdracht - Rijke speel- en leeromgeving die uitnodigt tot bewegen - Dagelijkse beweegmomenten binnen en buiten - Zicht op ontwikkeling houden vanuit leerlingvolgsysteem, en middels groepsbesprekingen en teambesprekingen. - Gezamenlijke afspraken m.b.t. de ontwikkeling van het schrijven - Een passend en dekkend aanbod voor de motorische ontwikkeling in een doorgaande lijn

		Extra ondersteuning • Opschaling bij zorg naar IB/KC/GW/ SWV (zorgoverleg en handelingsplan) • Samenwerking met externe (zorg)partners - CJG - Fysiotherapie - Rijndam
6 - 9	• Bewegen: grove motoriek (fietsen en zwemmen) en fijne motoriek (schrijven en typen)	Basisondersteuning • Dagelijkse beweegmomenten binnen en buiten • Zicht op ontwikkeling houden vanuit leerlingvolgsysteem, en middels groepsbesprekingen en teambesprekingen. • Een passend en dekkend aanbod voor de motorische ontwikkeling in een doorgaande lijn • Schrijfmethode • Gebruik devices
		Extra ondersteuning • Opschaling bij zorg naar IB/KC/GW/ SWV (zorgoverleg en handelingsplan) • Samenwerking met externe (zorg)partners - CJG - Fysiotherapie - Rijndam
9 - 12	• Bewegen: plezier, beweging en ontspanning.	Basisondersteuning • Dagelijks beweegactiviteiten (buiten spelen, gymlessen, beweegactiviteiten). • Voldoende beweegmogelijkheden op het buitenterrein van het kindcentrum. • Groepsbespreking met IB/KC.

	Zelfstandigheid en zelfredzaamheid	
	Kinderen leren:	Wij bieden:
0 - 4	• Zelfzorg en autonomie (zelfstandig eten en drinken) • Proberen en zelf doen • Vertrouwen krijgen in eigen kunnen	Basisondersteuning • Positieve aanmoediging om dingen zelf te doen ("Ik kan het zelf!") • Rijke speel-leeromgeving • Stimulering van zelfstandigheid d.m.v. meedoen bij dagelijkse routines (handen wassen, jas aan) • Oefensituaties zoals samen eten en spelen • Gedragsafspraken in KC de Samenstroom • Vaste pedagogisch medewerker op de groep om veiligheid te bieden • Oudergesprekken en thuisoefeningen • Gebruik van visuele ondersteuning (pictogrammen/fotogrammen)
		Extra ondersteuning • Opschaling bij zorg naar IB/KC/GW/ SWV (zorgoverleg en handelingsplan) • Samenwerking met externe (zorg)partners - CJG - Fysiotherapie
4 - 6	• Spullen ordenen • Verantwoording nemen voor eigen handelen • Taakgericht zijn	• Warme overdracht • Zicht op ontwikkeling houden vanuit leerlingvolgsysteem, en middels groepsbesprekingen en teambesprekingen • Vaste dagstructuur en routines: - Dagritmekaarten - Overgangsliedjes • Aandacht voor succeservaringen

		Een passend en dekkend aanbod voor de sociaal-emotionele ontwikkeling en burgerschap.
		Extra ondersteuning - Opschaling bij zorg naar IB/KC/GW/ SWV (zorgoverleg en handelingsplan) - Samenwerking met externe (zorg)partners - CJG - Fysiotherapie
6 - 9	- Zelfstandig zijn in een grotere wereld - Concentreren	Basisondersteuning - Zicht op ontwikkeling houden vanuit leerlingvolgsysteem, en middels groepsbesprekingen en teambesprekingen - Vaste dagstructuur en routines: - Dagritmekaarten - Aandacht voor succeservaringen - Een passend en dekkend aanbod voor de sociaal-emotionele ontwikkeling en burgerschap.
9 - 12	- Eigen mening vormen - Plannen, organiseren, leren en zelfstandig werken (agenda, toetsen, huiswerk)	Basisondersteuning - Dagplanning zichtbaar in de unit. - Nette voorbereide omgeving door professionals. - Duidelijke regels en routines zodat kinderen zich zelfstandig door de ruimte kunnen bewegen. - Sensorische hulpmiddelen. - Heterogene groepen op bepaalde momenten van de dag.
		Extra ondersteuning Opschaling bij zorg naar IB/KC/GW/ SWV (zorgoverleg en handelingsplan)

		• Samenwerking met externe (zorg)partners - CJG - Fysiotherapie - Indigo
--	--	---

Bijlage 1. Doorgaande Ontwikkellijn Peuters - Kleuters

Inleiding

De doorgaande ontwikkellijn Peuters-Kleuters betreft een verdieping op de *doorgaande ontwikkellijn lijn 0-1'* in het Kindcentrum Ontwikkel Plan (KOP). In de doorgaande ontwikkellijn Peuters-Kleuters wordt beleidsmatig onderbouwd hoe binnen Pact Kinderogen de ontwikkeldoelen op elkaar aansluiten, waar overeenkomsten en verschillen zichtbaar zijn en hoe deze elkaar versterken. Binnen het kindcentrum werken de drie organisaties samen als *Pact Kinderogen* met ieder een eigen volgsysteem: Kinderkoepel (PeuterPlusPlan), Montessori (Digikeuzebord) en Hendrik Boogaard (Doelenoverzichten).

Algemene Analyse

Uit de vergelijking blijkt dat alle drie de volgsystemen dezelfde ontwikkelingsdomeinen volgen: taal, rekenen, motoriek, sociaal-emotionele ontwikkeling, zelfstandigheid, werkhouding en spel. Er is geen inhoudelijk hiaat in de ontwikkeling zichtbaar tussen peuter- en kleuterfase. De basisvaardigheden sluiten logisch en inhoudelijk op elkaar aan.

Analyse taalontwikkeling

Overeenkomsten:

- Kinderen gaan van korte, eenvoudige zinnen naar langere zinnen.
- Hun woordenschat groeit steeds verder.
- Ze leren eerst omgaan met boeken en verhalen en daarna met klanken en letters.

Verschillen:

- Kinderkoepel: taal wordt vooral geleerd door spel en thema's.
- Montessori: taal wordt stap voor stap opgebouwd richting leren lezen, waarbij het volgen van de leerling centraal staat.
- Hendrik Boogaard: richt zich duidelijk op de voorbereiding op lezen op school, waarbij concrete doelen leidend zijn.

Conclusie:

De ontwikkeling van taal loopt goed door van peuter naar kleuter. Wat kinderen eerst leren, helpt hen bij wat ze later gaan leren.

Analyse Rekenen

Overeenkomsten:

- Kinderen leren tellen.
- Ze leren wat getallen betekenen.
- Ze leren hoeveelheden vergelijken, ordenen en meten.

Verschillen:

- Kinderkoepel: rekenen wordt vooral geleerd door spel en ontdekken.
- Montessori: rekenen wordt stap voor stap opgebouwd tot en met hogere getallen, waarbij het volgen van de leerling centraal staat.
- Hendrik Boogaard: bereidt kinderen voor op het rekenen in groep 3, waarbij concrete doelen leidend zijn.

Conclusie:

De ontwikkeling van rekenen loopt logisch door. Wat kinderen bij de peuters leren, sluit goed aan bij wat ze bij de kleuters leren.

Analyse Motoriek

- De grove motoriek (bijvoorbeeld rennen, springen en klimmen) en de fijne motoriek (bijvoorbeeld knippen, tekenen en kralen rijgen) sluiten goed op elkaar aan.
- Bij kleuters komt er meer aandacht voor activiteiten die helpen bij het later leren schrijven.

Analyse Sociaal-emotionele ontwikkeling

Alle drie de systemen besteden aandacht aan:

- Gevoelens herkennen
- Samen spelen
- Zelfstandig worden

Verschillen:

- Bij Montessori is er extra aandacht voor plannen, concentreren en zelfstandig werken.

Conclusie:

De ontwikkeling op sociaal-emotioneel gebied loopt goed door van peuter naar kleuter.

Overzicht overeenkomsten, verschillen en conclusie

Taal:

Kinderen leren steeds beter luisteren, praten en later ook lezen. Montessori en Hendrik Boogaard werken wat gericht naar lezen toe.

Conclusie: De ontwikkeling loopt goed door.

Rekenen:

Kinderen leren tellen, hoeveelheden begrijpen en meten. Montessori en Hendrik Boogaard werken iets verder richting echt rekenen.

Conclusie: Er is een goede aansluiting.

Motoriek:

Grove en fijne motoriek sluiten goed op elkaar aan.

Conclusie: De ontwikkeling loopt logisch door.

Sociaal-emotioneel:

Kinderen leren omgaan met gevoelens, samen spelen en zelfstandiger worden. Montessori besteedt extra aandacht aan zelfstandig werken en plannen.

Conclusie: De verschillende aanpakken vullen elkaar goed aan.

Overzicht van de ontwikkeling

Peuterfase (2–4 jaar)

Spelenderwijs ontdekken – basisbegrippen leren – samen spelen – eerste stapjes naar zelfstandigheid.

Kleuterfase (4–6 jaar)

Verder verdiepen – meer structuur in het leren – beter zelf dingen regelen – voorbereiding op groep 3.

Visie op samenwerking

Binnen het kindcentrum werken kinderopvang en onderwijs vanuit een gedeelde verantwoordelijkheid voor de ontwikkeling van het kind van 2 tot 6 jaar. Wij zien de peuter- en kleuterperiode als één ontwikkelcontinuüm.

- Het kind staat centraal, niet het systeem.
- Ontwikkeling verloopt vloeiend.

Professionals werken samen en zorgen dat hun manier van begeleiden en lesgeven op elkaar aansluit. Verschillen in aanpak worden benut als kracht.

Door structureel overleg, warme overdracht en gezamenlijke analyse van ontwikkeling borgen wij een sterke doorgaande lijn. Dit zorgt voor continuïteit, herkenning en optimale ontwikkelkansen voor ieder kind.

Kindcentrum De Samenstroom

Verdiepte doorgaande lijn Peuters – Kleuters

Domein Taal

Partou observatielijst

Kinderkoepel volgsysteem

Montessori toetsing

Hendrik Boogaard toetsing

Mondelinge taal

Rond 4 jaar:
Is verstaanbaar voor
bekenden.
Praat spontaan over
gebeurtenissen.
Is goed verstaanbaar voor
onbekenden.

Spreekt in zinnen van minstens 4
woorden
Spreekt goed verstaanbaar
Vertelt spontaan over iets dat hij
heeft gezien of meegemaakt
Stelt hulpvragen, wat, waar
Heeft een uitgebreide
woordenschat en laat dit tijdens
het thema blijken
Luistert en begrijpt mondelinge
instructies en kan deze opvolgen
Luistert naar eenvoudige
voorstellingen en belevenissen

Spreekt in eenvoudige en
begrijpelijke zinnen
Luistert naar en geeft antwoord op
vragen
Voert gesprek in 1 op 1 situatie
Spreekt in enkele samengestelde
zinnen

Vertelt duidelijk verstaanbaar wat hij
heeft meegemaakt
Gebruikt nieuwe woorden, maar niet
in de juiste context
Reageert spontaan op een vraag of
verhaal
Vergelijkt eigen mening met die van
anderen

Beginnende geletterdheid

Rond 4 jaar: Leest eerste woordjes Stelt vragen: wie, wat waar en hoe? Stelt vragen: hoeveel, wanneer en waarom?	Kiest regelmatig zelf een boek uit om in te lezen Luistert geboeid naar een prentenboek Benoemt de dagritmekaarten, pictogrammen of symbolen in de groep Ervaart dat dingen die je zegt opgeschreven kunnen worden	Pakt met regelmaat een boek om zelf in te lezen of te kijken Kiest a.d.h.v. een plaatje op de kaft zelf een boek uit Begrijpt pictogrammen en symbolen in de klas Weet wat het begin en het eind van een verhaal is	Doet mee met rijmspelletjes Speelt alsof hij een boek leest Experimenteert met het naspelen van het boek Herkent de eerste letter uit eigen naam
Auditieve waarneming			
	Rijmt op een eenlettergrep woord, maakt een rijmliedje af	Herkent geluiden uit het dagelijks leven Klapt ritme van 2 en 3 elementen Kan woorden en zinnen duidelijk en correct nazeggen Kan zijn eigen naam in klankgroepen verdelen	Maakt zinnen in een versje af Is zich bewust van klanken in woorden Zegt een reeks woorden na visuele ondersteuning Begrijpt en voert eenvoudige en betekenisvolle instructie uit Stapt of klapt korte zinnen van 3-4 woorden Herkent beginklank eigen naam
Domein Rekenen			
Partou	Kinderkoepel	Montessori	Hendrik Boogaard
Getallen			
Rond 4 jaar:	Benoemt de begrippen veel en weinig	Zegt telrij als rijmpje of liedje	Telt akoestisch tot 10 en later tot 20 Telt aanwijzend en synchroon tot 5

Kan tellen met een versje (hoedje van papier) maar maakt misschien nog fouten in de volgorde.	Herkent groepjes van 2-3 voorwerpen zonder te tellen Kan het begrip evenveel toepassen	Synchroon tellen t/m 5 en later tot 10 Vergelijken meer, minder, meest, minste, evenveel Begrijpt dat opeenvolgende getallen steeds grotere hoeveelheden aangeven Kan hoeveelheden tot 6 vergelijken en ordenen Herkennen van enkele getsymbolen De volgorde van de getsymbolen in de getallenrij t/m 6 herkennen en kunnen leggen en later toepassen	Kent de rangtelwoorden t/m 3 Beheerst begrippen als eerste, laatste, ervoor Heel veel en heel weinig Herkent op de dobbelsteen een paar hoeveelheden zonder te tellen Representeert hoeveelheden t/m 5 Herkent de getallen t/m 5 Legt de getallen t/m 5 in de juiste volgorde Begrijpt middels versje/liedje dat er steeds iets bij of af kan gaan. Verdeelt eerlijk tijdens spelsituaties spel materiaal Experimenteert met het splitsen van aantallen Sorteert hoeveelheden in rijen waardoor er een tabel ontstaat Vergelijkt verhoudingen
Meten			
Rond 4 jaar: Kan voorwerpen vergelijken (lang-kort, dik-dun) en ordenen (van klein naar groot)	Herkent structuur dagritme en verloop van de dag Kan tegenstellingen geven Speelt situaties na waarin (ver)kopen en betalen voorkomt en gebruikt begrippen rond geld	Ordenen van groot naar klein, hoog naar laag met concreet materiaal Orden op basis van 1 gegeven kenmerk Objecten kunnen vergelijke a.d.h.v. lengte en oppervlakte Vergelijken op inhoud Begrippen herkennen en tegenstellingen ontdekken	Experimenteert met lengte/meten Vergelijkt 2 voorwerpen Herkent begrippen als vol-leeg. In uit en veel weinig Gebruikt begrippen als zwaar-licht in juiste context Krijgt door dat er een vaste volgorde in de dagen van de week is

		Vergelijken en ordenen van voorwerpen die in gewicht verschillen Bekend zijn met situaties waarin (ver)kopen en betalen voorkomt en gebruikt begrippen rond geld Verschillen zien tussen munten en briefjes Verschillen tussen dag en nacht kunnen benoemen Herkent dagritme Navertellen van gebeurtenissen in de juiste volgorde	Herkent dagdelen en weet later dat de gebeurtenissen in een vaste volgorde plaatsvinden Doet alsof hij afrekent met fiches, geld of pinpas
--	--	---	--

Meetkunde

	Bouwt bouwwerken waarin overbruggen voorkomt Kan 3 basisvormen aanwijzen Kan lichaamshoudingen nadoen Kan 4 basiskleuren aanwijzen Part met eigen lichaam ruimtelijke begrippen toe	Nadenken over meetkundige begrippen in relatie tot eigen lichaam Nadenken over meetkundige begrippen (voor achter etc) Kunnen beschrijven waar voorwerpen in het lokaal staan zonder aan te wijzen Herkennen van basiskleuren rood, blauw, geel, groen, zwart en wit Groeperen van voorwerpen op 1 kleur, vorm of kenmerk Eenvoudige handelingen kunnen navouwen met een vouwblaadje Namaken van vormen en patronen In eenvoudige patronen de regelmaat herkennen en later kunnen voortzetten	Herkent namen cirkel, vierkant, driehoek, rechthoek passief en later actief Herkent en benoemt de primaire kleuren rood, blauw geel (later groen, paars, oranje, wit, zwart) Vouwt rechte vouw en recht kruis Herkent en gebruikt tegenstellingen dik-dun/smál-breed Maakt tijdens spel gebruik van spiegels en schaduwen Maakt patronen van 2/3 kleuren Experimenteert met plaatsbepalingen in lokaal Classificeert en sorteert voorwerpen op basis van 1 eigenschap Experimenteert en manipuleert met bouwen Maakt een puzzel van 12 stukjes
--	--	---	--

Domein Motoriek			
Partou	Kinderkoepel	Montessori	Hendrik Boogaard
Grove motoriek			
Rond 4 jaar: Kan hinkelen	Kan enkele seconden op 1 been staan Kan zijn evenwicht bewaren bij het lopen over bank/hindernisparcours Rijden in balans Vangt en gooit een grote lichte bal met 2 handen Springt met 2 voeten tegelijk over een voorwerp of lage verhoging heen zonder balans te verliezen Kan alternerend de trap op lopen	Klimt, hinkelt, springt Springt over iets dat op de grond ligt Vangt een stuiterende bal	Staat plotseling stil uit vaart Loopt over 1 lijn of schuine bank Huppelen is nog meer galoppeerdraf en mag met bijbewegingen Experimenteert met hinkelen en hinkelt later met enkele sprongen met wisseling benen Durft zelfstandig het klimrek te verkennen Springt met 2 voeten op van de vloer Stapt van de bank Experimenteert met grote of kleine bal Tik en doelspellen: doel rennen Over de kop gaan, rolbewegingen Rolt tegen mikdoel aan Durft deel te nemen aan stoeispelen Stapt op kindermuziek
Fijne motoriek			
Rond 4 jaar: Kan knippen met een schaar.	Kan een legpuzzel van minstens 6 stukjes maken Manipuleert met fijn motorisch ontwikkelingsmateriaal	Rijgt grote kralen aan koord Kan ritssluitingen en klittenband open en dichtmaken Kan een koppoter tekenen	Houdt potlood vast met volle hand Inkleuren, kleurt over hele papier, gebruikt vaak 1-2 kleuren.

Tekent een kop-poten-poppetje. Kan veters strikken.	Tekent en hanteert pincetgreep		Houdt papier tussen duimen en wijsvinger en maakt scheurbeweging Houdt de schaar vast in ene hand en papier in andere hand. Weet dat verf op de te verven ondergrond moet komen Experimenteert met vingerverven en met kwast Experimenteert met stempelen Plakt met hulp en later zelfstandig op de juiste manier Kneden en rollen van klei. Maakt krabbels met globale vormen, later een kopvoeter
Domein Sociaal Emotioneel			
Partou	Kinderkoepel	Montessori	Hendrik Boogaard
Zelfbeeld en sociaal gedrag			
2,5 tot 4 jaar: Speelt samen met andere kinderen. Kan nee zeggen als teken van zelfstandigheid. Rond 4 jaar: Sluit eerste echt vriendschappen.	Speelt samen met een ander kind of in een klein groepje Speelt onder begeleiding met andere kinderen eenvoudige beurtspelletjes Weet dat een ander iets anders leuk kan vinden Kan de basisgevoelens bij zichzelf en anderen herkennen	Ontdekt verschillen en overeenkomsten tussen zichzelf en anderen Eerste gevoelens van trots en schaamte Benoemt aspecten van het eigen gedrag Kind probeert met andere kinderen te spelen, meestal doen alsof spelletjes	Spreekt uit wat hij vindt van iets Neemt makkelijk afscheid van ouder/verzorger (is troostbaar)/durft meestal alleen de klas binnen te komen Probeert nieuwe dingen uit/is zich bewust en heeft vertrouwen in eigen kunnen, is trots op zichzelf Incasseert feedback/ accepteert nee als antwoord

Begint met samenwerken en spelletjes spelen.		Kan langere tijd op zijn beurt wachten Zoekt contact met anderen	Toont gevoelens/herkent eigen gevoelens en leert ermee omgaan Roept hulp in bij conflicten/geeft duidelijk de eigen grens aan bij conflicten, roept alleen hulp als dit nodig is Gaat niet altijd mee met idee of mening van een ander/ durft het oneens te zijn Doet mee aan groepsactiviteiten/durft zich te uiten in de groep
---	--	---	---

Zelfstandigheid, werkhouding en concentratie

2,5 tot 4 jaar: Kan zelf billen afvegen.	Kan 10 minuten zelfstandig aan een opdracht/taak werken Kan zich grotendeels zelf redden; overdag zindelijk en zelf aan- uitkleden Vraagt meestal om hulp als iets niet lukt Toont doorzettingsvermogen, blijft het proberen	Kan zich grotendeels zelf redden Kan aangeven dat hij hulp nodig heeft Maakt duidelijk wat hij wil en begrijpt wat anderen van hem verwachten Kan rustig werken voor kortdurende periode Kan een bekende opdracht die duidelijk is zelfstandig uitvoeren Kan voor langere tijd de aandacht bij het werk houden	Beweegt zich vrij in de klas/vraagt om aandacht of beurten. Pakt zelfstandig jas en schoenen. Kan zelfstandig naar de wc/doet zelf jas aan en dicht Speelt gedurende de speellessen bij de plek Speelt gedurende de gehele speellessen aan zelfgekozen activiteit Laat wisselende betrokkenheid zien bij activiteiten Is actief betrokken bij de activiteit Concentreert zich af en toe/langere tijd Experimenteert met materialen, weet dat ze weer opgeruimd moeten worden/gaat juist om met materialen en zet ze na afloop op de juiste plek terug
---	---	---	--

Spel			
		Geniet van het spelen Ontdekt eigen rollenspel Is gericht op handelingen met het materiaal Verkent materiaal soms korter/langer Kiest gericht waarmee het speelt Speelt enkele minuten een rol Doet onder begeleiding samen spelactiviteiten Praat hardop tegen zichzelf Ontdekt het samenspel	Reageert op initiatief van de ander/maat uit zichzelf contact met andere leerlingen Staat open voor contact met klasgenootjes en het samen werken met anderen aan dezelfde activiteit of in dezelfde hoek/speelt met anderen Maakt kennis met en handelt naar de groepsregels. Heeft ondersteuning nodig/handelt zelfstandig Spelniveau: symbolisch en handelingsgericht spel/rolgebonden handelingen Spelinteractie: paralelspeel en steeds meer associatief spel Speeltaal: beschrijft handelingen en gebruikt soms rolgebonden taal